

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА: ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЗМІНУ ВВП

Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2019

вул. Лютеранська, 28а, офіс 1

01024, Київ, Україна

тел. +38 044 290 47 37

info@feao.org.ua

www.feao.org.ua

www.facebook.com/feao.vru/

У публікації подано інформацію про фактори, які впливають на зміну валового внутрішнього продукту, на основі складових ВВП за різними методами.

Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України створено в межах проекту, що імплементується консорціумом партнерів, адмініструється Вестмінстерською фундацією за демократію (WFD) та фінансується програмою «Підтримка реформи управління державними фінансами» Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) за дорученням Федерального Міністерства економічної співпраці та розвитку Німеччини (BMZ) та Міністерства Великої Британії з питань міжнародного розвитку (DfID).

Завдання Офісу полягає в посиленні ефективності та якості економічного та фінансового законодавства, яке розробляє й ухвалює Верховна Рада України, та підвищенні використання наявної в Україні фінансової інформації для здійснення ефективного нагляду за діяльністю уряду.

Передрук цього матеріалу авторизований. Дозвіл на використання або передрук тексту необхідно отримати напряму від власників прав.

Підготували: Олег Іванов, Ольга Волошина.

За загальною редакцією В. М. Мазярчука.

Думки, висловлені в матеріалах авторів, необов'язково відображають точку зору ОФЕА, його працівників або представників наглядової ради.

Автори не є співробітниками, не консультують, не володіють акціями та не отримують фінансування від жодної компанії чи організації, яка мала б користь від цього матеріалу, а також жодним чином з ними не пов'язані.

© Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2019

Валовий внутрішній продукт: основні тенденції, внески за різними методами

За даними Уряду¹, економіка в 2018 році порівняно з 2017 роком зросла на 3,3%, що відповідає прогнозним параметрам і загальним орієнтирам розвитку України. Як свідчать дані Державної служби статистики України, номінальний ВВП становив 3,5 трлн грн, а в перерахунку на душу населення – 84 190 грн. З огляду на динаміку змін ВВП (рис. 1) можна зазначити, що економіка України зростає більше 12 кварталів поспіль.

Так, зростання реального ВВП у IV кварталі 2018 року становило 3,5% порівняно з останнім кварталом 2017 року.

За даними² Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, економічне зростання у 2018 році підтримувалося внутрішнім попитом – інвестиційним та споживчим на фоні відносно сприятливої зовнішньої кон'юнктури. За даними³ Національного банку України, у 2018 році зростання ВВП підтримувалося сільським господарством та секторами, орієнтованими на внутрішній попит.

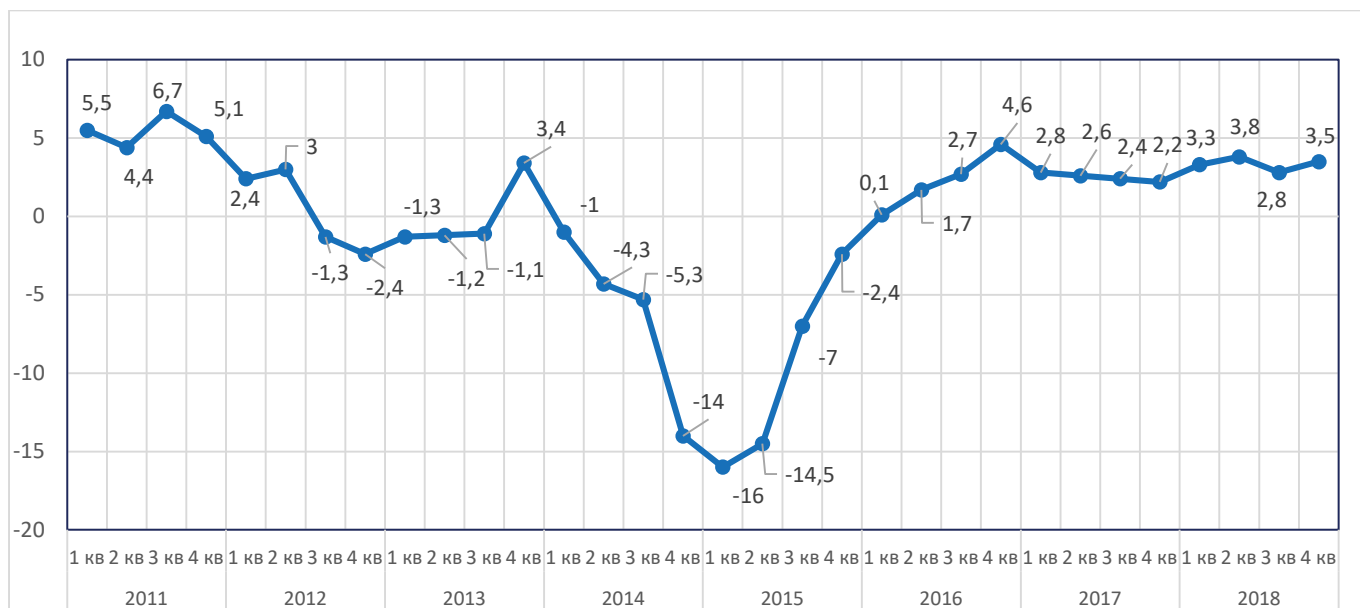

Рис. 1. Зміна обсягу ВВП, у % до відповідного кварталу попереднього року

Джерело: Державна служба статистики України.

Реальний ВВП (з поправкою на інфляцію) – це обсяг ВВП у цінах попереднього року або періоду, який прийнятий за базу порівняння.

¹ Економіка України в 2018 році зросла на 3,3%, – Держстат. Отримано з: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/ekonomika-ukrayini-v-2018-roci-zrosla-na-33-derzhstat>.

² Звіт про діяльність Міністерства економічного розвитку і торгівлі України за 2018 рік. Отримано з: <http://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=ddd408-886f-4973-a944-b5e91386bb30>.

³ Інфляційний звіт. Січень 2019 року. Отримано з: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=87678886>.

На динаміку ВВП у поточних цінах впливають зміни його фізичного обсягу і ціни на товари та послуги. У реальному ВВП враховується, якою мірою зростання ВВП визначається реальним зростанням виробництва, а не цін.

Таблиця 1

ВВП за виробничим методом*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
<i>у фактичних цінах; млрд грн</i>									
Валовий внутрішній продукт	1079,3	1300,0	1404,7	1465,2	1586,9	1988,5	2385,4	2983,9	3558,7
Валова додана вартість в основних цінах	954,5	1122,6	1213,1	1283,8	1382,7	1689,4	2023,2	2519,6	3017,0
<i>ВДВ, у % до ВВП</i>	<i>88,4</i>	<i>86,4</i>	<i>86,4</i>	<i>87,6</i>	<i>87,1</i>	<i>85,0</i>	<i>84,8</i>	<i>84,4</i>	<i>84,8</i>
Податки на продукти	127,4	179,3	195,5	183,6	206,3	302,3	367,8	473,1	550,5
<i>Податки, у % до ВВП</i>	<i>11,8</i>	<i>13,8</i>	<i>13,9</i>	<i>12,5</i>	<i>13,0</i>	<i>15,2</i>	<i>15,4</i>	<i>15,9</i>	<i>15,5</i>
Субсидії на продукти	-2,5	-1,9	-3,9	-2,2	-2,1	-3,2	-5,6	-8,8	-8,7
<i>Субсидії, у % до ВВП</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,2</i>
<i>у цінах попереднього року; млрд грн</i>									
Валовий внутрішній продукт	949,6	1138,3	1303,1	1404,3	1369,2	1431,8	2037,1	2444,2	3083,4
Валова додана вартість в основних цінах	831,9	1001,0	1128,3	1219,1	1198,0	1262,0	1736,2	2066,7	2604,5
Податки на продукти	120,4	138,9	177,4	188,0	173,4	171,9	304,3	383,4	488,0
Субсидії на продукти	-2,7	-1,6	-2,6	-2,8	-2,2	-2,1	-3,4	-5,9	-9,0
<i>індекси фізичного обсягу; % до попереднього року</i>									
Валовий внутрішній продукт	104,1	105,5	100,2	100	93,4	90,2	102,4	102,5	103,3
Валова додана вартість в основних цінах	104,2	104,9	100,5	100,5	93,3	91,3	102,8	102,2	103,5
Податки на продукти	103,2	109,1	98,9	96,2	94,4	83,3	100,6	104,2	103,1
Субсидії на продукти	87,8	65	140,3	73,2	99,1	98,2	107,1	105	103,025
<i>індекси-дефлятори; % до попереднього року, у постійних цінах 2010 року</i>									
Валовий внутрішній продукт	113,7	114,2	107,8	104,3	115,9	138,9	117,1	122,1	115,4
Валова додана вартість в основних цінах	114,7	112,1	107,5	105,3	115,4	133,9	116,5	121,9	115,9
Податки на продукти	105,8	129,1	110,2	97,7	119	175,9	120,9	123,4	112,8
Субсидії на продукти	93,1	115,4	147,3	78,1	98,1	151,7	165,5	147,8	96,6

* За 2010–2013 рр. дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя, за 2014–2016 рр. – також без частини зони проведення антитерористичної операції. За 2016 рік – без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях. За 2017–2018 рр. – без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Джерело: Державна служба статистики України.

Таблиця 2

ВВП за категоріями кінцевого використання

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
у фактичних цінах; млрд грн									
Валовий внутрішній продукт	1079,3	1300,0	1404,7	1465,2	1586,9	1988,5	2385,4	2983,9	3558,7
Кінцеві споживчі витрати	897,6	1094,2	1221,2	1329,6	1430,0	1723,6	2032,3	2618,1	3196,8
<i>Кінцеві споживчі витрати, у % до ВВП</i>	<i>83,2</i>	<i>84,2</i>	<i>86,9</i>	<i>90,7</i>	<i>90,1</i>	<i>86,7</i>	<i>85,2</i>	<i>87,7</i>	<i>89,8</i>
Валове нагромадження	225,3	291,7	305,0	270,9	212,6	316,8	518,2	595,2	668,0
<i>Валове нагромадження, у % до ВВП</i>	<i>20,9</i>	<i>22,4</i>	<i>21,7</i>	<i>18,5</i>	<i>13,4</i>	<i>15,9</i>	<i>21,7</i>	<i>19,9</i>	<i>18,8</i>
Експорт товарів і послуг	507,9	647,6	670,3	629,4	771,1	1045,9	1176,0	1432,7	1608,9
<i>Експорт, у % до ВВП</i>	<i>47,1</i>	<i>49,8</i>	<i>47,7</i>	<i>43,0</i>	<i>48,6</i>	<i>52,6</i>	<i>49,3</i>	<i>48,0</i>	<i>45,2</i>
Імпорт товарів і послуг (-)	551,4	733,5	791,8	764,7	826,8	1097,9	1341,1	1662,1	1914,9
<i>Імпорт, у % до ВВП</i>	<i>51,1</i>	<i>56,4</i>	<i>56,4</i>	<i>52,2</i>	<i>52,1</i>	<i>55,2</i>	<i>56,2</i>	<i>55,7</i>	<i>53,8</i>
у цінах попереднього року; млрд грн									
Валовий внутрішній продукт	949,6	1138,3	1303,1	1404,3	1369,2	1431,8	2037,1	2444,2	3083,4
Кінцеві споживчі витрати	807,2	998,8	1174,8	1284,9	1247,7	1213,0	1757,8	2203,4	2795,5
Валове нагромадження	200,1	254,3	278,6	267,4	177,4	238,1	452,4	530,7	593,2
Експорт товарів і послуг	405,6	521,4	611,0	616,3	539,8	669,6	1026,9	1220,2	1409,7
Імпорт товарів і послуг (-)	463,4	636,2	761,4	764,2	595,7	688,9	1200,0	1510,0	1715,0
індекси фізичного обсягу; % до попереднього року									
Валовий внутрішній продукт	104,1	105,5	100,2	100,0	93,4	90,2	102,4	102,5	103,3
Кінцеві споживчі витрати	106,3	111,3	107,4	105,2	93,8	84,8	102,0	108,4	106,8
Валове нагромадження	118,8	112,9	95,5	87,6	65,5	112,0	142,8	102,4	99,7
Експорт товарів і послуг	104,1	102,7	94,4	91,9	85,8	86,8	98,2	103,8	98,4
Імпорт товарів і послуг (-)	114,4	115,4	103,8	96,5	77,9	83,3	109,3	112,6	103,2
індекси-дефлятори; % до попереднього року									
Валовий внутрішній продукт	113,7	114,2	107,8	104,3	115,9	138,9	117,1	122,1	115,95
Кінцеві споживчі витрати	111,2	109,6	103,9	103,5	114,6	142,1	115,6	118,8	114,4
Валове нагромадження	112,6	114,7	109,5	101,3	119,8	133,1	114,6	112,2	112,6
Експорт товарів і послуг	125,2	124,2	109,7	102,1	142,9	156,2	114,5	117,4	114,1
Імпорт товарів і послуг (-)	119,0	115,3	104,0	100,1	138,8	159,4	111,8	110,1	111,7

Індекс-дефлятор ВВП – це сукупність індексів цін, які надають узагальнену характеристику їхніх змін у звітному періоді порівняно з цінами періоду, прийнятому для порівняння. Відношення номінального ВВП до реального називається дефлятором ВВП (рис. 2).

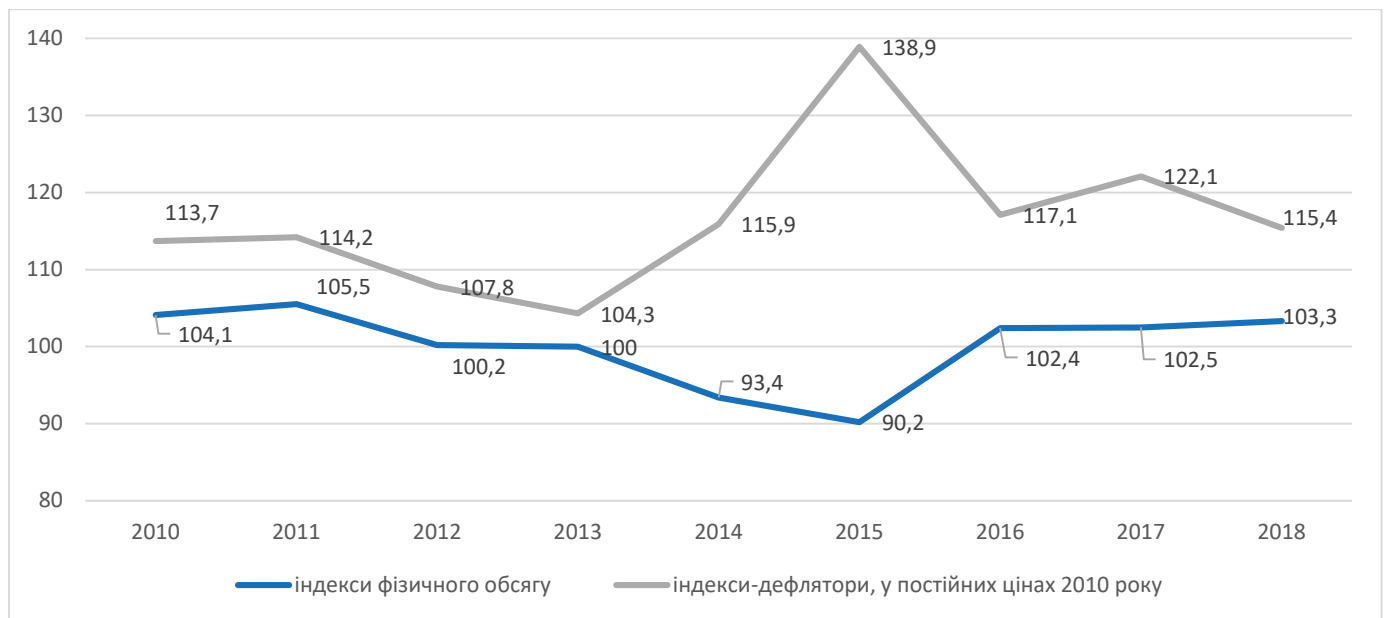

Рис. 2. Зміна фізичного обсягу та дефлятора ВВП, у % до попереднього року

Джерело: Державна служба статистики України.

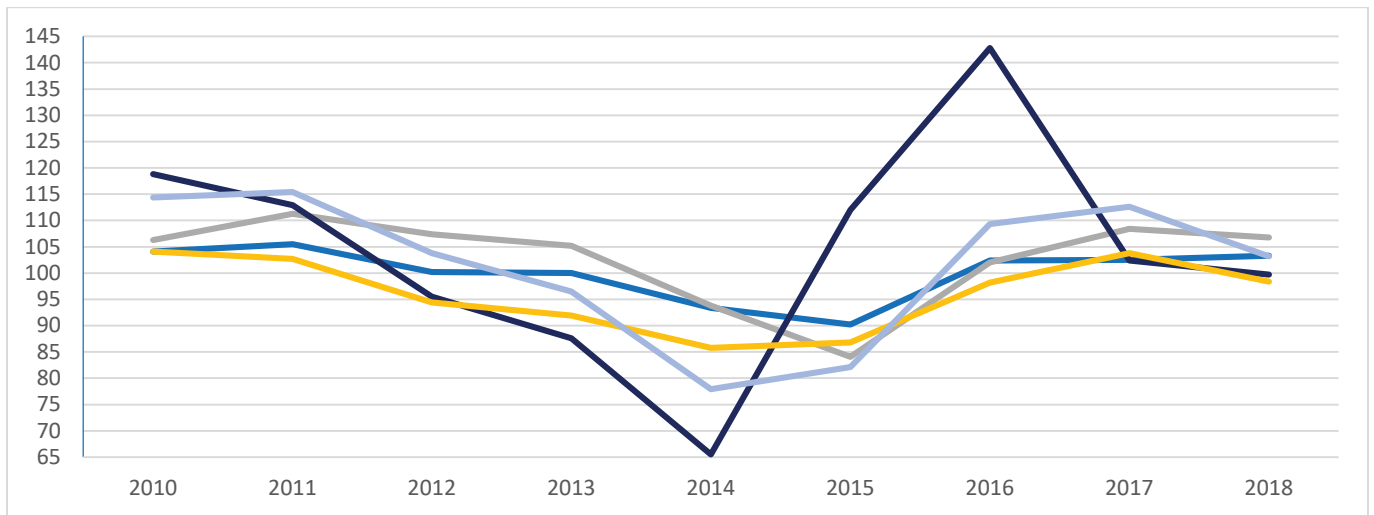
Внески в зміну ВВП протягом 2011–2018 рр. за різними методами показано в табл. 3. Зростання ВДВ (індексу фізичного обсягу) у 2018 році на 3,5% дало зростання ВВП (індексу фізичного обсягу) на 3%, зростання податків на продукти на 3,1% дало зростання ВВП на 0,34%. А збільшення субсидій на продукти на 3% зменшило ВВП на 0,01%. Номінальні внески (у % до ВВП) складових ВВП показано в табл. 1 і 2.

Таблиця 3

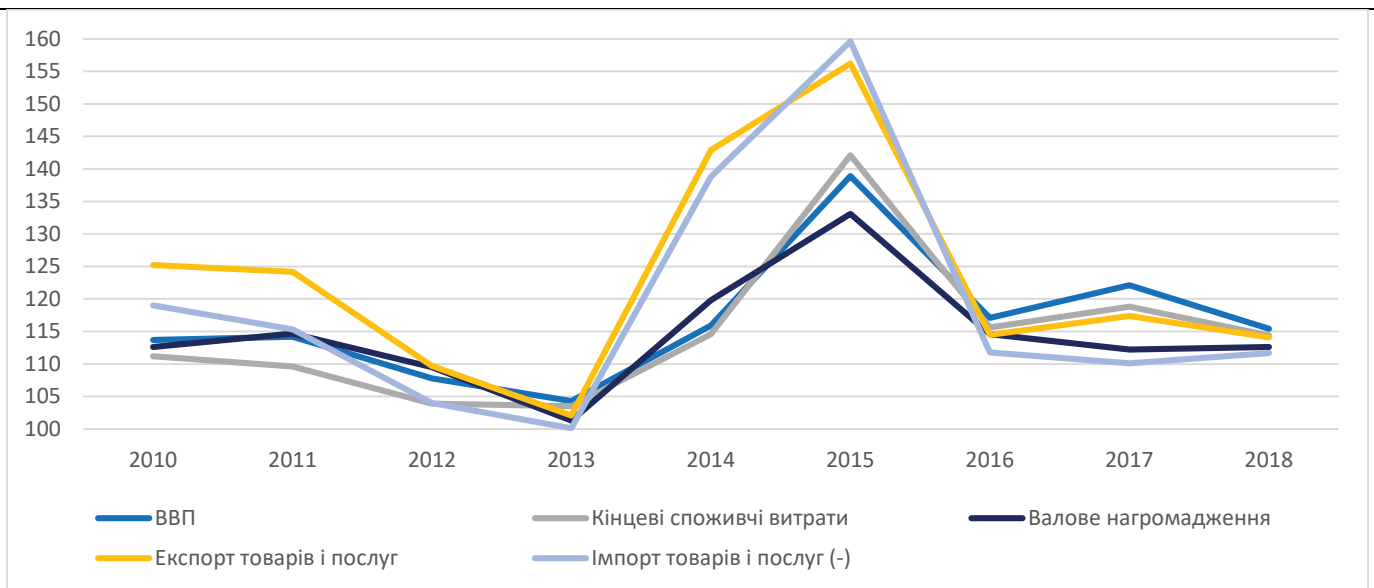
Внески складових ВВП на зміну ВВП

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ВДВ в основних цінах	4,3	0,5	0,4	-5,9	-7,8	2,5	1,9	3,0
Податки на продукти	1,1	-0,1	-0,5	-0,6	-2,0	0,1	0,4	0,34
Субсидії на продукти	0,1	-0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,01
Кінцеві споживчі витрати	9,3	6,5	4,9	-6,1	-15,1	1,9	7,8	6,6
Валове нагромадження	2,7	-1,0	-2,6	-6,4	1,6	6,9	0,5	-0,1
Експорт товарів і послуг	1,3	-2,6	-3,5	-5,7	-4,8	-0,6	1,3	-0,5
Імпорт товарів і послуг (-)	-7,9	-2,1	2,0	12,3	7,8	-4,0	-5,8	-1,6

Індекси змін фізичного обсягу та індексів-дефляторів за категоріями кінцевого використання (див. рис. 3) складових ВВП підтверджують подані вище висновки, що зростання номінального ВВП протягом 2010-2018 рр. відбувалося більшою мірою через інфляційні процеси в країні.

Індекси фізичного обсягу, % до попереднього року

Індекси-дефлятори, % до попереднього року

Рис. 10. Індекси фізичного обсягу й індекси-дефлятори складових ВВП за категоріями кінцевого використання, % до попереднього року

Джерело: Державна служба статистики України.

вул. Лютеранська, 28а, офіс 1
тел. +38 044 290 47 37
01024, Київ, Україна
info@feao.org.ua
www.feao.org.ua
www.facebook.com/feao.vru/

© Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2019
Передрук цього матеріалу авторизований. Дозвіл на використання або передрук
тексту необхідно отримати напряму від власників прав.